

Hämeenlinnan vankila

Etusivu » Uutiset » 2015 » Huhtikuu » Mentorointi mukaan naisvankien vapauttamisprosessiin

Mentorointi mukaan naisvankien vapauttamisprosessiin

Grundtvig-ohjelman pohjalta on kehitetty uusia toimintamalleja naisvankien vapauttamisen valmentamisessa.

Lifelong
Learning
Programme

Hämeenlinnan vankila on mukana EU:n Grundtvig-ohjelmaan kuuluvassa *FEFI-projektissa* (Finding Education for Female Inmates), jonka tavoitteena on naisvankien koulutuksen kehittäminen.

Ohjelma käynnistyi naisvangeille ja henkilökunnalle suoritettulla kyselytutkimuksella.

Keskeinen syy vankilaopetukseen osallistumiseksi näyttää olevan halu muuttaa elämäntapaa. Suurin motivaattori opiskeluun vankilassa oli ajatus paremmasta elämästä siviilissä. Myönteistä oli, että suurin osa naisvangeista kertoi saaneensa tukea vankilan henkilökunnalta kaikista henkilökuntaryhmistä.

Kyselyn pohjalta uusia kokeiluja

Tutkimustuloksiin pohjautuen Hämeenlinnan vankila testaa kahta uutta toimintamallia tukeakseen naisvankien vapauttamisprosessia: retriittiä ja kokemusasiantuntijuusmallia.

Suomen vankeinhoidon ensimmäinen retriittijakso toteutetaan Hämeenlinnan vankilassa 31.5.-7.6. erillisellä naisosastolla. Retriittiosastolle voivat hakeutua Suomen vankiloissa rangaistustaan suorittavat naisvangit. Osastolle valitaan kahdeksan naisvankia.

Kokemusasiantuntijuuden mallia kutsutaan *Mentoriohjelmaksi*. Mentorina toimii entinen naisvanki, joka on vapautunut joitakin vuosia aikaisemmin ja on jo kiinnittynyt yhteiskunnan normaaliin rikoksettomaan elämäntapaan. Mentoroitava ryhmä on valittu Hämeenlinnan vankilan vapauttamisyksikön motivoituneista naisvangeista, joilla on potentiaalia hyötyä tämän tyyppisestä tuesta.

Tutkimuksen yhteenveto

Hämeenlinnan vankila on mukana EU:n Grundtvig-ohjelmaan kuuluvassa FEFI-projektissa (Finding Education for Female Inmates), jonka tavoitteena on naisvankien koulutuksen kehittäminen. Projekti on kaksivuotinen ja muut yhteistyömaat ovat Saksa, Ranska, Belgia, Malta, Italia, Turkki ja Kypros. (Projektinumero: 538856-LLP-1-2013-1-DE-GRUNDTVIG-GMP).

FEFI-ohjelma käynnistyi naisvangeille (Kyselylomake 1) ja henkilökunnalle (Kyselylomake 2) suoritetulla kyselytutkimuksella. Kyselyyn vastasi 78 naisvankia ja 36 henkilökunnan edustajaa Hämeenlinnan ja Turun suljetuissa vankiloissa sekä Vanajan naisten avovankilassa. Kyselyt suoritettiin kesäkuun 2014 aikana. Noin 1/3 osa kyselyyn vastanneista vangeista oli tutkintavankeja ja loput vankeusvankeja yli vuoden tuomioilla.

Tutkimustulosten mukaan melkein kaikki naisvangit olivat suorittaneet peruskoulun, noin puolilla naisista oli ammatti, mutta suurimmalla osalla ei ollut työhistoriaa. Lähes kaikki naisvangit pitivät koulutusta tärkeänä tai erittäin tärkeänä yleisesti sekä myös henkilökohtaisen menestymisen kannalta.

Yleisimmiksi syiksi vankilaopetukseen osallistumiseksi naiset mainitsivat vankeusajan hyödyntämisen, oppiakseen jotain uutta, tyydyttääkseen opinhaluja, pärjätäkseen elämässä paremmin, parantaakseen itsetuntoa, välttyäkseen rikolliselta toiminnalta vapaudessa ja saadakseen työpaikan ja ansaitakseen rahaa.

Keskeinen syy vankilaopetukseen osallistumiseksi näyttää olevan halu muuttaa elämäntapaa ja suurin motivaattori opiskeluun vankilassa oli ajatus paremmasta elämästä siviilissä.

Verrattaessa positiivisia ja negatiivisia kokemuksia vankilaopetuksessa olivat positiiviset kokemukset sidoksissa koulutuksen hyödyntämiseen siviilissä sekä itsetunnon kohentamiseen. Suurimmaksi esteeksi vankilaopetukseen osallistumiseksi nousi henkilölle sopimattomat koulutusvaihtoehdot tai se, että vankilalla ei ollut tarjota koulutusta lainkaan. Myös puutteelliset verkko-opiskelumahdollisuudet nähtiin ongelmallisena.

Tutkimustulosten mukaan vain kaksi naisvankia (otos 78) ei halunnut osallistua mihinkään vankilan toimintaan. Tämä kertoo meille, että ainakin kyselyn mukaan naisvangit haluavat osallistua vankilan tarjoamiin toimintoihin. Myönteistä oli, että suurin osa naisvangeista kertoi saaneensa tukea vankilan henkilökunnalta kaikista henkilökuntaryhmistä.

Henkilökunnan kyselyyn vastanneista suurin ammattiryhmä oli valvonnan henkilökuntaa.

Henkilökunnan mielestä vankilassa on valinnanvaraa koulutusten suhteen, mutta nykyinen tarjonta ei vastaa naisvankien todellisiin tarpeisiin.

Henkilökunnan mielestä olosuhteiden täytyisi muuttua, jotta naisvangit saisivat paremmat lähtökohdat onnistuneeseen vapautumiseen. Pitäisi lisätä koulutusmahdollisuuksia ja ammatillista koulutusta sekä sosiaalista ja psykologista tukea ja terapiaa. Myös enemmän henkilökuntaa ja erityisosaamista tarvittaisiin.

Yhteenveto

FEFI-tutkimuksen pääasialliset löydökset olivat 1) naisvankien korostunut tarve yksilölliseen tukeen vapauttamisprosessissa, 2) henkilöstön ja taloudellisten resurssien vähyys yksilöllisen tuen tarjoamiseksi.

Naisvangit ovat ilmaisseet olevansa motivoituneita osallistumaan vankilan tarjoamiin toimintoihin, mutta toiveet, tarpeet ja olosuhteet eivät aina kohtaa.

Mitä asialle pitäisi tehdä: Laitoksia, joissa henkilökunnalla on erityisosaamista vastata naisten tarpeisiin, enemmän naisille suunniteltuja ja kohdennettuja toimintoja ja kursseja, enemmän henkilöstöresursseja vankeusajan toimintojen toteuttamiseen sekä vastaamaan yksilöllisen tuen tarpeeseen vapautumisvaiheessa.

Kun tehdään henkilökohtaista suunnitelmaa vankeusajaksi, on huomioitava vankien heterogeenisyys (tuomion pituus ja tyyppi, turvallisuustekijät, jne.) sekä suljetun ja avoimen vankilat erot ja mahdollisuudet. Ensisijaisesti tulisi hoitaa terveydentilaan liittyvät tekijät, päihdekuntoutus, sosiaaliset suhteet, asenne-, käyttäytymis- ja itsetuntoon liittyvät ongelmat ennen kuin vanki on valmis orientoitumaan koulutuksen tai työllistymisen realistiseen suunnitteluun.

Näihin tutkimustuloksiin pohjautuen Hämeenlinnan vankila etsii innovatiivisia ideoita tukeakseen paremmin naisvankien vapauttamisprosessia. Hämeenlinnan vankila testaa kahta uutta toimintamallia: retriittiä sekä kokemusasiantuntijuusmallia.

Suomen vankeinhoidon ensimmäinen retriittijakso toteutetaan Hämeenlinnan vankilassa 31.5.-7.6.2015 välisenä aikana erillisellä naisosastolla. Retriittiosastolle voivat hakeutua Suomen vankiloissa rangaistustaan suorittavat naisvangit. Osastolle valitaan kahdeksan naisvankia. Retriitin sisällöstä vastaa retriittikoulutuksen saaneet vankilan ulkopuoliset ohjaajat. Ignatiaaninen retriitti vietetään hiljaisuudessa ja ohjaajien henkilökohtaisessa ohjauksessa. Jokaiselle retriittiosaston vangille laaditaan retriitin ajaksi henkilökohtainen suunnitelma ja vanki tapaa ohjaajansa päivittäin.

Kokemusasiantuntijuuden mallia kutsutaan Mentoriohjelmaksi, joka vastaa vapauttamisprosessin yksilöllisen tuen tarpeeseen. Mentorina toimii entinen naisvanki, joka on vapautunut joitakin vuosia aikaisemmin ja on jo kiinnittynyt yhteiskunnan normaaliin rikoksettomaan elämäntapaan. Mentoroitava ryhmä on valittu Hämeenlinnan vankilan vapauttamisyksikön motivoituneista naisvangeista, joilla on potentiaalia hyötyä tämän tyyppisestä tuesta. Mentori ja ryhmä tapaavat toimintakeskus Monikossa, joka sijaitsee teollisuusalueella parin minuutin kävelymatkan päässä vankila-alueelta.

Prosessien kehittäminen jatkuu ja lisää raportoitavaa seuraa projektin edistyessä.

Jutun kirjoittaja ja lisätietoja projektista:

Ulla Sundholm, ohjaaja

FEFI-projektin päätöskonferenssi on Hämeenlinnassa 24.9.2015.